

Protokol nahrávky*

Pamětník: Karel Richter

Datum a místo natáčení: 5. 12. 2019, 7. 1. a 12. 1. 2020 v Praze

Natočil a zpracoval: Vilém Faltýnek

Karel Richter – kompletní záznam	
1. NAHRÁVKA	
0:00:00	Představení narátora. Cesta narátora na divadelní prkna vedla před Pražské dětské divadlo Míly Mellanové. „Bratrstvo bílého klíče“ od Františka Langer, účinkoval i Rudolf Hrušínský. KR se v Radešovicích (Říčanech) seznámil s příbuznými M. Mellanové, díky tomu byli s bratrem Vladimírem pozváni k účinkování. Dostal roli chlapce Součka. Uspěl a začal dostávat další role. – Divadelní kroužek v Husově sboru, vedoucí Kopecká. – Ve škole rád recitoval, dostal přezdívku <i>hérec</i> .
0:10:29	U zkoušek na pražskou Konzervatoř neuspěl. Absolvoval dvouletou ekonomickou školu, průběžně dál hrál divadlo. Opět neuspěl u přijímacích zkoušek. Účinkoval v Komorním divadle a Vinohradském divadle. Ředitel Stejskal, ředitel Frejka. Na Vinohradech hrál v „Hamletovi“, v titulní roli (Miloš Nedbal). KR hrál herce hrajícího královnu. – Rozhovor s Jiřím Frejkou v ředitelně divadla. – Nečekaná smrt Frejkova, nejasné příčiny.
0:22:13	Rodinné zázemí narátora. Rodiče, bratr. Otec Josef Richter, jemný mechanik, pracoval na poště na Praze II. Maminka Helena byla vyučena jako krejčová. Otec byl ruský legionář za první světové války. Bratr byl za války nasazen ve firmě Zeiss v Jeně. Dvakrát byl dopaden na útěku z totálního nasazení. Tatínek byl členem skupiny Balabán–Mašín, doma nechával tajně přespat osoby, které se skrývaly. Teta bydlela na Jánském vršku, chodil do školy Na slavníku. Narodil se na malé Straně, bydleli nedaleko Malostranského náměstí.
0:34:54	Ve třech letech se přestěhovali do Bubenče. Školní docházka. Otcovo napojení na odbojovou skupinu. Bližší podrobnosti KR neznal, otec krátce po válce zemřel. – První setkání s Mellanovou o prázdninách v roce 1946. Divadlo na Žižkově pod patronací (SČM). Hráli též v divadle, které se později stalo Ústředním loutkovým divadlem. Po dvou letech se jich SČM zřekl. Mellanová zajistila záštitu Městských divadel pražských. V roce 1948 našli prostor v Dlouhé, ředitelem se stal František Kovářík. V roce 1953 přejmenováno na Divadlo Jiřího Wolker, ředitelem Vladimír Adámek.
0:43:16	Za války hrál divadlo u Mellanové, působili ve Francouzském institutu ve Štěpánské ulici. Po uzavření Větrníku přijali supinu Šmídových herců. Šmída režíroval i v Dlouhé. Historka z generálky „Lakomce“. – Působíště a soubor divadla M. Mellanové za války. – Slib daný Mellanové: udržet divadlo. Vedl ho až do pádu komunismu, pak ho nahradil Řeřicha, za něj divadlo padlo. Nový soubor. Paní Brabencová na odboru umění.
1:00:09	Za války Mellanová zkoušela v prostorách Vinohradského divadla. Tam se poprvé setkali, dostal první roli. Jak stavěla a vedla dětský soubor. – KR je zmíněn i v kritice J. Vodáka. – Bratrovi to příliš nešlo. Hráli v Komorním divadle. – Názor rodičů na synovo divadelní působení. – Komorní divadlo v Hyberské ulici. Později zavřené. V době ředitelského působení v DJW usiloval o rekonstruování Komorního. Výjimečnost Komorního divadla. – Kdo měl chalupu v Kytlici a jeho syn je hercem v tamním divadelním souboru (u Heleny Albertové). Herci Komorního: Marie Švandová, Vladimír Řepa aj.
1:12:38	Totální nasazení za války, po uzavření divadel. Pracoval Na poříčí v Orbisu, v prostoru

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukují informace v té podobě, v jaké je uvádí narátor. Případná vnější doplnění jsou odlišena hranatými závorkami.

	vyklizené kavárny, vyráběli ruční výrobky. Pracoval s otcem R. Hrušínského. Příhoda s nepovedeným vtipem, který mohl mít vážné politické následky pro všechny přítomné. Pomoc Zorky Janů, poznali se při natáčení filmu Kluci na řece. Intervence přes Lídu Baarovou je zachránila. – Zavření divadel.
1:22:35	Navštěvoval dvouletou obchodní školu v blízkosti Stavovského divadla. Železná, Celetná ulice. Absolvoval v roce 1943, dostal první angažmá u Mellanové. – Nebyl přijat na konzervatoř, proto složil herecké zkoušky, aby mohl hrát v profesionálním divadle. V komisi byl Ladislav Pešek. Získal certifikát, který nahrazoval odborné vysvědčení. Byl to výsledek krátkého hereckého kurzu (?) na Žižkově a v Rokoku. – KR neměl velké divadelní ambice, chtěl se věnovat divadlu pro děti. Odmítl angažmá v Divadle na Vinohradech (od Z. Míky) a v Národním divadle. – Jako ředitel DJW zůstal do sametové revoluce.
1:32:58	Kontakt s filmaři. Režisér Krška poznal KR v divadle, nabídl mu roli Tomíka ve filmu Kluci na řece. Zkouška na Barrandově, byl vybrán. Filmy Kouříme Domovinu, Předtucha. Režisér Cikán Předtuchu nedokončil. Historka z natáčení v Písku. Změněná situace po konci války neumožnila film dokončit. Vzpomínky na Písek. Režisér Václav Krška. Hrad před kamerou narátorovi nepůsobila problémy. Libor Lipský, třetí bratr Oldřicha a Lubomíra. Tragicky zahynul v roce 1949. Velmi nadaný herec.
2. NAHRÁVKA	
1:45:46	Po sametové revoluci se stal <i>starou strukturou</i> . Do KSČ vstoupil, aby mohl vést divadlo. Otcův vztah ke komunistům. – Herecké zkoušky v Akropolis. – Účinkování v holešovické Aréně, sešel se tam s Rudolfem Deylem. – V Holešovicích natáčel na desky Esta [Karafiátovy] Broučky. Herci Bobek, Kalfusová aj. – Pražské divadlo pro děti a mládež a Divadlo mladých pionýrů. SČM je dál nemohl podporovat. Frejka souhlasil, že divadlo bude dál v rámci MDP a ředitelem Kovářík. Získali prostor v bývalé Velké operetě v Dlouhé třídě. Odešel až v roce 1989, trpkost odchodu. Přivázeli valuty ze zahraničních zájezdů. Vyhráli soutěž v Madridu. Hráli divadlo pro různé věkové skupiny, různé žánry, i moderní dramaturgii. Uváděli pořad <i>Zkratky</i> se zvanými hosty.
2:00:45	V Divadle mladých pionýrů byl režisérem a ředitelem [Václav] Vaňátko, po něm Eva Foustková. S Vaňátkem se znali z války, ze Štěpánské. – Společenská setkání za války ve vile u dr. Mellana. Zázitek německé kontroly na nábreží. Chodil tam i Vaňátko, Disman aj, uvažovali o tom, co bude s divadlem po válce. – Dismanův projekt dětského divadla. Uvedl „Broučky“ na Malé Straně. Bez dotací nemohlo se rozvíjet. KR hrál za války v Dismanových rozhlasových hrách. I před válkou. – (<i>soupis dabingových rolí</i>) Chodil točit do studia Moskva. František Filipovský.
2:11:11	Srovnání Divadla mladých pionýrů s Pražským divadlem pro děti a mládež. Divadlo Mellanové bylo tradičnější. – Hostovali v divadle E. F. Buriana. – Vaňátkovy inscenace. „Dětský rok na vsi“. – Hostování s třemi minipohádkami, herečky Kalfusová a Aťka Janoušková. – KR hrál Lenina. – Styčné body mezi Vaňátkovým souborem a souborem Mellanové, postihl je stejný osud. Někteří herci od Vaňátka přešli k Mellanové. „Děti kapitána Granta“. Věkové složení souboru. – Sňatek v průběhu vojenské služby v roce 1951. Manželka Eva Kosová byla pilotka. Seznámili se při natáčení filmu Vítězná křídla. Později žena pracovala na dráze.
2:23:16	Role skauta ve filmu Na dobré stopě. Vojenská služba, nastoupil později kvůli nemoci otce. Otcovo úmrtí. Názor na vojnu. – Návrat do divadla. Tehdy byla Mellanová některými členy souboru kritizována. Měla <i>starou školu</i> . Poslední kontakty s umírající Mellanovou. V čem byl její přístup zastaralý. Názor narátora na metodu Stanislavského. Kontakty s tvůrkyní sovětského divadla pro děti a mládež Sacové. Mellanová neměla problém divadlo financovat z vlastních zdrojů, KR jí dělal účetní závěrku.
2:35:58	Podpora charitativních projektů. S Mellanovou se zúčastnil otevření první SOS vesničky.

	Hrál šaška Bim Bam Buma („Zámek divů“). – „Babička“, „Zoja Kosmodemjanská“. „Hledač světla“, postava Cora. – Spolupráce s Jiřím Frejkou (s Alfrédem Radokem). „Hoře z rozumu“. Charakteristika režiséra. Historka ze zkoušky. (Radok) byl náročný režisér, při zkouškách vše do detailu tvrdě zafixovali. Setkal se s ním dvakrát, „Podivné příhody pana Pimpipána“ a „Divotvorný klobouk“.
2:46:24	Brněnský herec Otto Čermák, přišel do DJW. O přestávce představení mu bylo uděleno vyznamenání, KR se v druhé půlce při scénách s oceněným umělcem zapotil. – Ve spolupráci s DJW Radok nepokračoval. „Pana Pimpipána“ uvedli i v benátském divadle Fenice. – Marie Radoková, za svobodna Tesařová, KR ji znal z Divadla mladých pionýrů. Když Radok nemohl na zkoušku, zastupovala ho. Do režírování se nepouštěla. Na rozdíl od manželky režiséra Adámka. – Vzpomínka na Jiřího Frejku. KR byl volán do kanceláře ředitele. Zdeňku Míkovi později odmítl angažmá ve stejném divadle, znali se z válečných let. Přišel s herci z Větrníku do souboru Mellanové. (<i>Nad encyklopedií Česká divadla, jména herců z Větrníku.</i>) Radokova žena Marie Tesařová. Historka, jak se souborem unikli tragické nehodě vlaku. Zájezdy s Pražským divadlem Míly Mellanové.
3:01:55	Měnová reforma v roce 1953. Setkání s prezidentem Antonínem Zápotockým. – Režisér Josef Šmída v Divadle Jiřího Wolкера, inscenoval „Lakomce“. V titulní roli Otto Čermák. Názor na práci Josefa Šmídy. KR ho navštívil doma, když byl nemocný. – KR o svém nedávném zdravotním kolapsu. – Kdo za onemocnělého Šmídu na zkouškách zaskakoval. – Kmenoví režiséři DJW. Václav Tomšovský. Stanislav Vyskočil, přišel z Příbrami jako ředitel. Do Příbrami místo něj přišel režisér Vojta Novák. S Vyskočilem spolupracovala jeho žena. – Režisérka Eva Foustková, manželka Josefa Kemra. KR občas zastupoval za nepřítomného ředitele/režiséra Adámka. Režijní záskok za režisérku Foustkovou. Setkání s Kemrem. – Fotograf Karel Drbohlav. – Zájezd vlakem do Ostravy. Pátrání po zapomenutých špercích E. Foustkové.
3:19:05	Řízení divadla <i>uměleckou trojkou</i> v padesátých letech. Kvůli bezvládnosti v době nemoci F. Kovaříka. <i>Trojka</i> tlačila na odchod Mellanové. KR nebyl osobně přítomen, byl na vojně. Mellanová narátorovi pomohla do AUSu, byl přijat jako tanečník. Setkání s tanečníkem Slávkem Šťastným. Zkouška před tanečním mistrem [Robertem?] Braunem. Využil zkušenost ze školení [Vladimíra] Libovického v souboru Mellanové. Byl přijat. – Radim Drajsl.
3:29:13	Režisér Václav Tomšovský. Charakteristika jeho práce. Manželka Tomšovského. Byl uznávaný i jako autor. – Režisér Karel Texel. Charakteristika jeho práce. KR jako ředitel nechtěl nikdy nikoho z divadla vyhodit. Případ Františka Derflera, byl divadelní rebel. V té době hrálo kvůli rekonstrukci DJW v Divadle Vlasty Buriana. – Alfréd Strejček.
3:42:26	Kontakty s Divadlem Petra Bezruče. Saša Lichý. „Čerta na štaflích“ KR neviděl. – DJW hrálo dopoledne i večer, pro dospělé uváděli klasiku, českou i světovou. – Televizní soutěž Pět měst, spolupráce se Štěpánkou Haničincovou. Vzpomínka na živé vysílání z petřínských sadů, soutěž nestihli dokončit ve vysílacím čase. Následky prohry slovenských soutěživců.
3:51:43	Filmové role narátora. Akce B, hrál zastřeleného vojáka. Syn Ivan Richter jako malý nezvládl v kině zážitek. Výstraha. Jak se kalí ocel. – V roce 1974 nastoupil do funkce ředitele DJW, ale dva roky už divadlo vedl v zastoupení stávajícího nemocného Adámka. KR si vymohl podmínku, že bude dál hrát divadlo. Podporoval členy souboru, aby hráli ve filmu a televizi a získávali divadlu popularitu. – Co přinesl do vedení divadla nového. Byl jedním z členů souboru, byl vstřícný k lidem. Cesty do zahraničí schvaloval všem. Umělecké vize. Připravil pásmo poezie Jiřího Wolкера. Spolupracoval s Ljubou Huškovou. KR sám neměl režijní ani jiné ambice, bavilo ho hrát.
4:02:32	Proměna dětského publika, proměna způsobu inscenování divadla pro děti. Posun byl znatelný, ale ne nijak zásadní. Nástup televize. KR jako dítě vyrůstal v době sílícího vlivu

	mladého rozhlasového média. Otec mu sestrojil krystalku. Později sám začal účinkovat v rozhlasových pohádkách. Herec Řezníček. – Luděk Eliáš, Štěpánka Ranošová. – Vedl divadlo v <i>normalizačním</i> období. V DJW nedocházelo k žádným excesům. Byl současně ředitelem Studia Ypsilon. Dozor na představeních. Vedoucí kulturního odboru Svoboda si vyžádal, aby se nahrávalo každé představení, ke kontrole, že nedochází ke změně schváleného textu.
4:14:58	Po rozpuštění Státního divadelního studia se KR rozhodoval, zda přijme do svazku s DJW Semafor nebo Ypsilonku. Rozhodl se pro Ypsilonku. Už tehdy s Janem Schmidem zahájili úvahy o využití většího sálu, který se využívá dnes. Hodnocení koexistence s Ypsilonkou. Nechtěl spory, ale musel řešit některé průšvihy. Soubor Ypsilonky nenesl s nadšením vnucené zastřešení ze strany DJW. – Hostování Ypsilonky v Bratislavě, v hledišti [Alexander] Dubček. KR byl volán na ÚV KSČ.
4:24:28	Problém autorskoprávní. Týkal se snahy Ypsilonky uvést dílo Milana Kundery, autor ze zahraničí kontaktoval KR jako ředitele. – Zákaz inscenace „Lavička“. – Jako ředitel si přivedl nového ekonomického náměstka. KR musel čelit snaze zrušit divadlo z úsporných důvodů orchestr. – Nový člověk ve funkci ekonomického náměstka se neosvědčil, podváděl. Musel odejít. Herečka a tanečnice Eva Boušková. Dramaturg Bohumil Nekolný. Dramaturgyně Zdena Josková. Režiséra [Miroslava] Vildmana i s Nekolným přivedl z Hradce Králové. Chtěl novou krev. Božena Šimková.
4:39:05	Odchod KR z divadla. Odešel, situace pro něj nebyla dobrá. Jako komunistický ředitel po sametové revoluci nemohl v divadle zůstat. Veřejně se bránil podezírání a obviněním. – S divadlem v Dlouhé třídě byl vnitřně spojen, příklady, kdy podvědomě vycítil kritické situace v divadle. Divadlo trápily průsaky [spodní vody], technici navrtali podlahu a pouštěli dospod speciální hmotu. Dělníci málem způsobili požár, KR tomu zabránil. – Z DJW odešel k 1. 1. 1990. Cítil, že divadlo jde do zkázy, ale nemohl tomu zabránit. – Názor na komunistickou ideologii.
4:49:30	(příprava videozáznamu) Šťastné chvíle u divadla: hrál pro děti a mládež, mohl hrát i v Komorním divadle pro dospělé a mohl hrát i před kamerou a mikrofonem. Měl dobré rodinné zázemí. Jeden syn inklinoval k divadlu. KR se účastnil prvních pokusných vysílání ČsT. V Komorním hrál ve velmi úspěšné inscenaci „Hledači světla“ s Vladimírem Šmeralem a Václavem Vydrou a „Kdo je vinen“. „Věc Makropulos“ v režii dr. Stejskala.
4:59:29	Hodně se věnoval recitaci v rozhlase. – Poezie v divadle. S kolegyní připravili pásmo z tvorby Jiřího Wolker. Pořad se nedočkal mnoha repríz. Poezie potřebuje specifické publikum. – V televizi moderoval pořad Případ pro pět detektivů. Soutěž doplňovaly dramatické scénky s účastí mnoha divadelních herců. Zázitek s Janem Werichem, který vypadl z role. – Účinkování v rozhlasové Paličově dceři. Voska, Řepa Plachý, Beneš, Kovářik.
5:09:09	Význam zahraničních zájezdů, účast na mezinárodních přehlídkách. Hráli v [Gran teatro] la Fenice. – KR vypracoval plán na zájezd do Austrálie, nadřízené orgány ho ale zamítly. – nerad vzpomíná na představení, které museli zrušit, „Příběh sedmnácté míle“, KR výjimečně hrál v inscenaci zápornou postavu. – Vzpomínka na F. Kovaříka při zkouškách Evy Foustkové. – Na jevišti se s KR s Kovaříkem nesešel. – Oprava DJW, odstranění problémů s průsaky. Krátce po nástupu KR do funkce ředitele. Pomocí <i>dukolu</i> sanovali podloží budovy, diamantovými vrtáky vrtali otvory do betonových základů. Vzorek vrtu, který prošel traverzou, narátor používá jako těžítka. – Rekonstrukce trvala asi sedm let. 20. 1. 1980 se uskutečnila první premiéra v obnoveném divadle. – Rekonstrukce přinesla vybudování točny, velmi zlepšila podmínky v technickém a hereckém zázemí. – V té době bylo k DJW připojeno Studio Ypsilon. Úřední záměr byl připojit Semafor, cílem bylo kontrolovat malé scény. KR měl dohodu s Janem Schmidem, že nebude divadlu vstupovat

	do práce. – (<i>konec videozáznamu</i>) Ukončení natáčení, domluva na půjčení fotografií.
5:28:23	KONEC